

Quick scan flora en fauna

Markt 24, Wijk bij Duurstede

In opdracht van: Gemeente Wijk bij Duurstede

20 juni 2019

Colofon

© 2019 Laneco / Gemeente Wijk bij Duurstede

Tekst en samenstelling: R. Eversteijn

Tweede lezer: J. Roelofs MSc.

Projectnummer: 06.18.28

In opdracht van: Gemeente Wijk bij Duurstede

Wijze van citeren: Eversteijn, R., 2019. Quick scan flora en fauna, Markt 24, Wijk bij Duurstede. Laneco, Ede.

Contact: Laneco
Mastbos 25
6718 HA Ede
www.laneco.nl

Laneco is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, gewijzigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Laneco noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Laneco is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Laneco. De opdrachtgever vrijwaart Laneco voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUD

1	INLEIDING	5
1.1	AANLEIDING	5
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN	6
2	WETTELIJK KADER	7
2.1	NATUURNETWERK NEDERLAND	7
2.2	WET NATUURBESCHERMING	7
3	TOETSING	10
3.1	ONDERZOEKSMETHODIEK	10
3.2	NATUURNETWERK NEDERLAND	10
3.3	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING	10
3.4	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN	11
3.5	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTEN	11
4	CONCLUSIE	18
4.1	NATUURNETWERK NEDERLAND	18
4.2	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING	18
4.3	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN	18
4.4	WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING	18
4.5	CONSEQUENTIES	19
BIJLAGE 1	LITERATUURLIJST	22

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Aan de Markt 24 te Wijk bij Duurstede is de gemeente voornemens om het bestaande pand (het oude stadhuis) te renoveren en een nieuw deel aan te bouwen. Bij deze renovatie zal een schuurtje die dienst doet als fietsenstalling worden gesloopt. Om dit te realiseren moet voorafgaand aan deze ingrepen getoetst worden aan de natuurwet- en regelgeving.

Globale ligging plangebied met in het rood het te renoveren deel en in het blauw de aansluiting van de aanbouw. (Ondergrond Google earth).

Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning, uitspraken worden gedaan over de geschiktheid voor beschermde plant- en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied, aan de Markt 24 te Wijk bij Duurstede (Provincie Utrecht) ligt in het zuidoostelijke deel van de plaats Wijk bij Duurstede. Het plangebied ligt temidden van de bebouwing van het winkelcentrum van Wijk bij Duurstede en wordt grofweg omsloten door in het noorden de Kloosterstraat, in het zuiden de Peperstraat en in het oosten door de Grote kerk van Wijk bij Duurstede. De voorkant van het pand is aan de westzijde, gelegen aan de Markt.

Het plangebied zelf bestaat uit het oude stadhuis van Wijk bij Duurstede, een rechthoekig 17^e-eeuws pand welke uit natuursteen is opgetrokken met deels een dakpannen dak en deels een leindak. Het pand is drie verdiepingen hoog met daarboven het dak met daaronder de zolderetage van het pand. Boven op het dak staan twee uit steen opgetrokken schoorstenen met in het midden een torentje waarin zich het carillon bevindt. Aan de voorzijde van het pand bieden twee stenen trappen via het bordes toegang tot de hoofdingang, die op de eerste etage van het pand is. Onderaan de opbouw van deze trap zit de ingang die toegang biedt naar de begane grond van het pand. De noordzijde van het pand is geschakeld aan de aangrenzende bebouwing van de Markt. De overig zijden van het pand zijn vrijstaand en enkel met een houten loopbrug op de eerste etage aan de achterliggende kerk verbonden. Het pand staat in een volledige bestraatte omgeving in het winkelcentrum van Wijk bij Duurstede. Men is voornemens om de binnenzijde van het pand te renoveren en aan de achterzijde een deel aan te bouwen. Ook zal er voor de toegankelijkheid van het pand een lift aan de achterzijde aan de buitenkant van het oude stadhuis worden gebouwd. Hiervoor zal een deel van het dak moeten worden verwijderd. Verder wordt een deel van de zolder in gebruik genomen als nieuwe verdieping.

Indrukken van het plangebied (foto 's Laneco en open monumentendag).

2 WETTELIJK KADER

2.1 NATUURNETWERK NEDERLAND

Een vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Natuurnetwerk Nederland (NNN). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortenbescherming is de status als NNN niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 WET NATUURBESCHERMING

2.2.1 *Onderdeel gebiedsbescherming – Natura 2000*

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen op basis van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ's) in het kader van Natura 2000. De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de Wet natuurbescherming die per 1 januari 2017 van kracht is geworden. Het is verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

2.2.2 *Onderdeel houtopstanden*

Het onderdeel houtopstanden van de Wet natuurbescherming heeft als doel bossen te beschermen en de bestaande oppervlakte bos- en houtopstanden in Nederland in stand te houden. Kort gezegd, alles wat bos is, moet bos blijven. Indien een houtopstand onder de Wet natuurbescherming valt en deze gekapt gaat worden, moet een kapmelding worden gedaan. Ook verplicht de Wet natuurbescherming om de betreffende grond binnen 3 jaar opnieuw in te planten, de zogenaamde herplantplicht. Als bos definitief gekapt wordt, zal een ontheffing of compensatie van deze herplantplicht verleend moeten worden. De herplantplicht is niet van toepassing voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel.

Houtopstanden vallen onder de Wet natuurbescherming als het zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend betreffen die:

- buiten de bebouwde kom-boswet liggen
- een oppervlakte hebben van 10 are of meer
- rijbeplantingen die meer dan twintig bomen omvatten, gerekend over het totaal aantal rijen

2.2.3 Onderdeel soortbescherming

Wettelijk kader

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Wet natuurbescherming bepalend. De Wet natuurbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna in hun natuurlijke leefomgeving. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrictlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is, afhankelijk van het beschermingsregime (zie paragraaf 2.2.2), als volgt in de Wet natuurbescherming opgenomen:

Vogelrichtlijn

- Artikel 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen
- Artikel 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen
- Artikel 3.1 lid 3: Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben
- Artikel 3.1 lid 4 en 5: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort

Habitatrictlijn, Bern bijlage II, Bonn bijlage 1

- Artikel 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen
- Artikel 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren
- Artikel 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen
- Artikel 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen
- Artikel 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Nationaal beschermde soorten

- Artikel 3.10 lid 1a: Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
- Artikel 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
- Artikel 3.10 lid 1c: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Procedurele gevolgen

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- Soorten van de Vogelrichtlijn:
Dit betreffen alle vogelsoorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, met uitzondering van exoten en verwilderde soorten, zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
- Soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn:
Dit zijn alle soorten van bijlage IV onderdeel a van de Habitatrichtlijn inclusief het verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.
- Nationaal beschermde soorten:
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A van de Wet natuurbescherming. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland.

Als een ruimtelijke ingreep direct of indirect leidt tot het aantasten van verblijf- en/of rustplaatsen van de aangewezen, niet vrijgestelde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Wet natuurbescherming. Afhankelijk van de ingreep en de soort kan dan een ontheffing noodzakelijk zijn. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingreep vanwege een in de wet genoemd belang dient plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Vaak worden hierbij mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Wettelijke belangen

Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn:

- Ter bescherming van de wilde flora en fauna en instandhouding van natuurlijke habitats;
- De volksgezondheid, de openbare veiligheid in het geding is;
- Andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Voor vogels gelden voorwaarden uit de Vogelrichtlijn:

- De volksgezondheid en de openbare veiligheid in het geding is;
- Veiligheid van het luchtverkeer in het geding is;
- Ter bescherming van flora en fauna.

Voor nationaal beschermde soorten:

- Er is sprake van een bij de wet genoemd belang.

Zorgplicht

Naast beschermde dier- en plantensoorten, moet iedereen voldoende rekening houden met in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Via de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) kan een indicatie worden verkregen van de beschikbaarheid van soortengegevens. De gegevens geven echter alleen een indicatie. Daarom zijn ook andere verspreidingsbronnen geraadpleegd, en is het onderzoek vooral gebaseerd op een biotoopinschatting door een ecooloog.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens zoals uit de Atlas van Nederlandse vleermuizen (Limpens *et al.*, 1997), de Atlas van de Nederlandse zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 2016), Amfibieën en reptielen van Nederland (Creemers en Van Delft, 2009) en andere beschikbare bronnen voor verspreidingsgegevens. De meeste gegevens zijn globale verspreidingsgegevens. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 17 april 2019 heeft de ecooloog R. Eversteijn van Laneco het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 NATUURNETWERK NEDERLAND

Het plangebied ligt niet in of direct nabij het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het dichtstbijzijnde onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland ligt op ca. 220 meter afstand bij de Rijndijk en Aalswaard. Door het uitvoeren van de werkzaamheden gaat geen oppervlakte aan NNN verloren. Gezien de afstand en de lokale aard van de ingreep kunnen negatieve effecten op het NNN worden uitgesloten.

3.3 WET NATUURBESCHERMING –ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING

Het plangebied ligt op ca. 220 meter afstand van het Natura 2000-gebied "Rijntakken". De werkzaamheden zullen slechts een lokaal effect hebben. Externe effecten van de werkzaamheden, zoals geluid, licht, menselijke aanwezigheid en trilling op de omliggende Natura 2000-gebieden kunnen gezien de ligging binnen de bebouwde kom, de afstand en de tussenliggende elementen worden uitgesloten. Door de renovatie en kleine uitbreiding van de bebouwing blijft de uitgangssituatie gelijk aan de beginsituatie. Er is dus geen sprake van toename in de uitstoot van stikstof. Effecten op het Natura 2000 gebied kunnen worden uitgesloten.

3.4 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN

In het plangebied, binnen de bebouwde kom, staan geen bomen. Het onderdeel houtopstanden van de Wet natuurbescherming is hier niet van toepassing.

3.5 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTEN

In het kader van de Wet natuurbescherming onderdeel soorten moet worden getoetst of er ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkeling kan (indirecte) aantasting of versterking van verblijfplaatsen en leefgebied tot gevolg hebben.

3.5.1 Vaatplanten

Het plangebied bestaat uit het oude stadhuis in een volledig bestratte omgeving. Beschermde soorten vaatplanten zijn over het algemeen gebonden aan specifieke standplaatsen in natuurgebieden, natuurlijke bermen en randen of op niet intensief beheerde (graan)akkers; dergelijke habitats zijn binnen het volledig door mensen ingerichte plangebied niet aanwezig. Strikt beschermde plantensoorten worden dan ook niet verwacht binnen het plangebied. Negatieve effecten op strikt beschermde plantensoorten zijn uit te sluiten.

3.5.2 Grondgebonden zoogdieren

In en in de directe omgeving van het plangebied kunnen verschillende nationaal beschermde zoogdiersoorten voorkomen, zoals egel (*Erinaceus europaeus*), haas (*Lepus europaeus*), konijn (*Oryctolagus cuniculus*), vos (*Vulpus vulpus*), kleine marterachtigen en verschillende algemeen voorkomende soorten muizen en spitsmuizen. (Broekhuizen *et al.*, 1992; Mostert & Willemsen, 2008). Voor deze soorten geldt in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling een vrijstelling voor het aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Nationaal beschermde soorten

Van de niet-vrijgestelde nationaal beschermde zoogdiersoorten is uit de ruime omgeving van het plangebied het voorkomen bekend van boommarter (*Martes martes*), das (*Meles meles*), eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), steenmarter (*Martes foina*) en waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) (Broekhuizen *et al.*, 2016; www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren).

Het plangebied ligt midden in de bebouwde kom van Wijk bij Duurstede. Een volledig bestratte omgeving midden in het centrum is geen geschikt leefgebied voor de das. Er zijn geen aanwijzingen in en rondom het plangebied gevonden (sporen, wissels en/of burchten) die op het voorkomen van das wijzen. De aanwezigheid van das in en rondom het plangebied kan dan ook worden uitgesloten.

Het plangebied bestaat uit het oude stadhuis van de gemeente Wijk bij Duurstede in een volledig bestraatte omgeving zonder opgaand groen. Door de afwezigheid van voor de boommarter en eekhoorn noodzakelijk aanwezige bomen en groen kan de aanwezigheid van deze soorten worden uitgesloten.

De steenmarter is een soort die voor kan komen in menselijke bebouwing. Het oude stadhuis bevat echter geen openingen die groot genoeg zijn om toegang kunnen bieden aan de steenmarter. Ook zijn er in en rondom de bebouwing en in de omgeving van het plangebied geen sporen aangetroffen (latrines, vettige sporen of prooiresten) die op de aanwezigheid van steenmarter duiden. De aanwezigheid van deze soort wordt hier niet verwacht.

De waterspitsmuis leeft in structuurrijke oevers langs schoon, niet te voedselrijk water met een goed ontwikkelde watervegetatie. Vanwege het ontbreken van dergelijke geschikte habitats, kan het voorkomen van waterspitsmuis in het plangebied worden uitgesloten.

Europees beschermde soorten

Van de Europees beschermde zoogdiersoorten is uit de ruime omgeving van het plangebied het voorkomen bekend van de bever (*Castor fiber*). Regelmatig worden er waarnemingen van bever gedaan bij de Lek. De bever is een soort die afhankelijk is van ruim water met een beschermde overgang naar bosrijke omgeving. Dergelijke habitat komt in het plangebied en de directe omgeving niet voor. De aanwezigheid van bever kan worden uitgesloten.

Conclusie

Op basis van de archiefgegevens en biotoopinschattingen tijdens het veldbezoek wordt het voorkomen van nationaal en niet-vrijgestelde Europese beschermde grondgebonden zoogdiersoorten binnen het plangebied uitgesloten. Negatieve effecten op beschermde zoogdieren zijn daarom uit te sluiten. Van de algemeen voorkomende zoogdiersoorten mogen de verblijfplaatsen bij ruimtelijke ingrepen op basis van een provinciale vrijstelling worden aangetast.

3.5.3 Vleermuizen

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn echter ook soorten die van beide elementen gebruik maken. Ook is er onderscheid te maken tussen zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen en dergelijke) of bomen (in holten, achter de bast). Een groot aantal soorten, ook soorten die 's zomers in boomholten verblijven, overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders. Alle vleermuizen zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn en daarom strikt beschermd in de Wet natuurbescherming.

Volgens verspreidingsgegevens (Broekhuizen *et al.*, 2016; www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren), komen in de omgeving van het plangebied verschillende soorten vleermuizen voor zoals de baardvleermuis (*Myotis mystacinus*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), franjestaart (*Myotis nattereri*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), tweekleurige vleermuis (*Vespertilo murinus*) en watervleermuis (*Myotis daubentonii*).

Van deze soorten zijn franjestaart, rosse vleermuis en watervleermuis overwegend boombewonende soorten. Baardvleermuis, gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis verblijven in zowel gebouwen als bomen. Gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en tweekleurige vleermuis zijn overwegend gebouwbewonend.

Foerageergebied, vliegroute

Het plangebied bestaat uit het oude stadhuis van Wijk bij Duurstede in een volledig bestratte omgeving. Het is mogelijk dat de beschutting van bebouwing sporadisch wordt gebruikt door de eventueel aanwezige foeragerende vleermuizen. Het oude stadhuis zelf maakt geen onderdeel uit van een lijnelement. De bebouwing wordt door de ingreep ook niet aangetast. Effecten op foerageergebied en vliegroutes kunnen worden uitgesloten.

Verblijfplaatsen

Voor de lichtschuwe soorten baardvleermuis en franjestaart is een stedelijke omgeving in het centrum met onvoldoende duisternis niet geschikt. Andere soorten zijn overwegend boombewonend en vinden bij afwezigheid van bomen in het plangebied geen verblijfplaatsen.

Hoewel de dakbedekking geïsoleerd en over het algemeen goed dicht zit, zijn bij een eerder bezoek door ecooloog D. Van Pijkeren vleermuiskeutels aangetroffen op de zolderbalken. Mogelijk hebben vleermuizen toegang verkregen tot de zolder via de schoorsteen of via openingen onder het dak. Ook bieden de dakpannen aan de achterzijde van het pand voldoende openingen voor vleermuizen om een mogelijke verblijfplaats onder de dakpannen of toegang tot ruimtes in de muur te bereiken voor een zomerverblijfplaats, paarverblijfplaats of winterverblijfplaats. Hierdoor kan de aanwezigheid van soorten als gewone grootoorvleermuis, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en ruige dwergvleermuis niet worden uitgesloten. Ook wordt met het plaatsen van de buitenlift aan de achterzijde van het pand mogelijke invliegopeningen van het aangrenzende pand afgesloten. Ondanks de geringe aantal vleermuiskeutels die op de zolder zijn aangetroffen kan de aanwezigheid van een kraamkolonie niet worden uitgesloten. Ook in de muren of tussen het dakbeschot zijn mogelijkheden aanwezig voor een eventuele kraamkolonie. Voor een paarverblijfplaats voor de tweekleurige vleermuis is het pand te laag. Deze roepen vanaf grotere en hogere gebouwen. Nader onderzoek is noodzakelijk om te bepalen of vleermuizen gebruik maken van het gebouw.

Enkele openingen onder de dakpannen die toegang tot ruimtes daaronder bieden voor vleermuizen, (Foto's Laneco).

3.5.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in en om het plangebied onder andere de vogelsoorten, ekster (*Pica pica*) houtduif (*Columba palumbus*), huismus (*Passer domesticus*) en kauw (*Corvus monedula*) gehoord en gezien. Alle vogels en dan specifiek hun verblijfplaatsen (nesten) zijn strikt beschermd in de Wet natuurbescherming. Aantasting van actief gebruikte nesten is niet toegestaan

Daarnaast is van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen en leefgebied) het gehele jaar door beschermd.

Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil (*Athene noctua*)).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden (voorbeeld: huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders (voorbeeld kerkuil (*Tyto alba*) en slechtvalk (*Falco peregrinus*)).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: buizerd (*Buteo buteo*)).

De vogels uit deze categorieën zijn meestal zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar. Ook is er een lijst vogels aangewezen waarvan alleen bij effecten op populatieniveau maatregelen nodig zijn; de zogenaamde categorie 5.

Vanwege het ontbreken van opgaande begroeiing kan de aanwezigheid van broedlocaties van boombewonende soorten zoals de buizerd en sperwer (*Accipiter*

nisus) worden uitgesloten. Ook vormt het overdekte en afgesloten plangebied geen onderdeel van het foerageer- of rustgebied van deze soorten.

Andere vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd die op dergelijke locaties voor kunnen komen, zijn de gebouwbewonende gierwaluw (*Apus apus*) en huismus (*Passer domesticus*).

Op het oostelijke deel van het dak dat gesloopt gaat worden, om ruimte te maken voor de toegang met de buitenlift, zijn onder de dakpannen voldoende mogelijkheden voor huismus en gierwaluw (zie foto hoofdstuk vleermuizen) om toegang tot onder het dak te krijgen en daar te nestelen. De dakpannen over het gehele dak bevatten voldoende openingen voor huismus en gierwaluw om onder de dakpannen te kunnen nestelen. Nader onderzoek is noodzakelijk om te bepalen of er daadwerkelijk in het te verwijderen deel, door deze soorten van deze ruimtes gebruikt wordt gemaakt. De werkzaamheden voor de aansluiting van de lift door het dak, zullen van die aard zijn dat versturende effecten kunnen optreden op eventuele aanwezige broedplaatsen onder het gehele dakpannen dak.

In de omgeving is het voorkomen bekend van kerkuil (*Tyto alba*), steenuil (*Athene noctua*) en ransuil (*Asio otus*) (www.vogelatlas.nl). Ransuil broedt in bomen, met een voorkeur voor naaldbomen. In het plangebied zijn geen bomen aanwezig. De kerkuil en steenuil zijn soorten van het halfopen buitengebied. Het pand heeft ook geen openingen die toegang tot het pand mogelijk maken voor deze soorten. De aanwezigheid van deze soorten kan worden uitgesloten.

De directe omgeving van het plangebied biedt geschikte leefgebied en nestlocaties voor diverse categorie 5-soorten, zoals houtduif en kauw. Tijdens het veldbezoek is een duivennest aangetroffen op de brandtrap ter hoogte van de houten verbinding tussen het oude stadhuis en de grote kerk. Ook zitten er kauwen te broeden bovenop het dak bij het carillon van het oude stadhuis.

Het slopen van een deel van het dak, het schuurtje en de renovatie heeft geen invloed op de categorie-5 vogels. Er zijn voldoende alternatieve nestel mogelijkheden in de omgeving aanwezig. Actieve nesten zijn beschermd in de Wet natuurbescherming. Indien buiten het broedseizoen wordt gewerkt kunnen negatieve effecten op deze soort worden uitgesloten. Van houtduif is bekend dat deze lang doorgaat met broeden. De werkzaamheden aan de achterzijde van het pand zullen gezien de afstand tot dit nest niet tot ernstige verstoringen leiden; het nest zal niet worden verlaten.

Er zijn geen andere vaste rust- en verblijfplaatsen of andere essentiële onderdelen van het leefgebied van vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd aangetroffen in het plangebied en deze worden hier ook niet verwacht.

3.5.5 Amfibieën

Algemeen

De habitat van amfibieën is onder te verdelen in water- of voortplantingshabitat (vaak een poel, vijver of smalle watergang zonder grote vissen) en landhabitat (bosjes, struwelen e.d. en voor sommige soorten vergraafbaar zand). De aan de overzijde van de weg gelegen watergang kan een geschikte leefomgeving zijn voor de diverse algemene soorten amfibieën zoals bruine kikker (*Rana temporaria*), middelste groene kikker (*Pelophylax klepton esculentus*), gewone pad (*Bufo bufo*) en kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*). Van deze algemeen voorkomende amfibieënsoorten mogen de verblijfplaatsen bij ruimtelijke ingrepen op basis van een provinciale vrijstelling worden aangetast.

Nationaal en Europees beschermde soorten

Naast de algemeen voorkomende beschermde soorten is uit de ruime omgeving van het plangebied ook het voorkomen bekend van de beschermde soorten heikikker (*Rana arvalis*), poelkikker (*Pelophylax lessonae*) en rugstreeppad (*Epidalea calamita*). (Creemers & Van Delft, 2009). Het plangebied bestaat uit het oude stadhuis Wijk bij Duurstede wat staat in een volledig bestrachte omgeving. Vanwege het ontbreken van een watergang of beschermende groene elementen en vergraafbaar zand in en in de omgeving van het plangebied, die een essentieel onderdeel zijn van de landhabitat en voortplantingswater van de beschermde soorten amfibieën, kan de aanwezigheid van amfibieën worden uitgesloten.

3.5.6 Reptielen

Uit de ruime omgeving van het plangebied is het voorkomen bekend van hazelworm (*Anguis fragilis*) en ringslang (*Natrix helvetica*). Reptielen stellen strikte eisen aan hun omgeving. De meeste reptielensoorten houden zich voornamelijk op in geleidelijke overgangssituaties tussen natuurlijke biotopen in bos-, heide- en veengebieden (bijv. heide en/of heischrale graslanden in combinatie met bossen en/of kleine landschapselementen). Voor de hazelworm en ringslang biedt het plangebied midden in de bebouwde kom zonder beschutting en de afwezigheid van een geschikte watergang geen geschikt habitat. Aanwezigheid en effecten op hazelworm, ringslang en overige reptielen kunnen worden uitgesloten.

3.5.7 Vissen

Vanwege het ontbreken van permanent watervoerende watergangen in het plangebied, zijn effecten op beschermde vissoorten uit te sluiten.

3.5.8 Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen en/of specifieke

waardplanten. Dergelijke biotopen zijn in het volledig overkapte en bestrate plangebied niet aanwezig. Effecten op deze soortgroep kunnen worden uitgesloten. Andere strikt beschermde soorten mollusken en tweekleppigen kunnen worden uitgesloten in het plangebied.

4 CONCLUSIE

Aan de Markt 24 is de gemeente Wijk bij Duurstede voornemens om het oude stadhuis deels te renoveren en een deel nieuw aan te bouwen. Voor deze werkzaamheden plaatsvinden, moeten de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties met betrekking tot de natuur wet- en regelgeving in beeld zijn gebracht.

Gezien de bebouwde en volledig verharde situatie is de algemene natuurwaarde laag, en worden vooral soorten van de bebouwde omgeving verwacht.

4.1 NATUURNETWERK NEDERLAND

Het plangebied ligt niet in of direct nabij het Natuurnetwerk Nederland. Gezien de afstand en de lokale aard van de ingreep kunnen negatieve effecten op het NNN worden uitgesloten.

4.2 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL GEBIEDSBESCHERMING

Het plangebied ligt op ca. 220 meter afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied. De werkzaamheden, van beperkte omvang en van tijdelijke aard, zullen slechts een lokaal effect hebben. Aangezien de bestemming van het pand niet veranderd en het pand alleen een extra verdieping krijgt, is er geen sprake van een mogelijke toename van stikstofuitstoot en daardoor geen effect op het dichtstbijzijnde gelegen Natura2000 gebied.

4.3 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL HOUTOPSTANDEN

Er staan geen bomen in het plangebied. Het onderdeel houtopstanden van de Wet natuurbescherming is dan ook niet van toepassing.

4.4 WET NATUURBESCHERMING – ONDERDEEL SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Wet natuurbescherming dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfplaatsen of belangrijke onderdelen van leefgebied van soorten door de ingreep worden aangetast.

Voor een aantal mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomende nationaal beschermde soorten zoals egel, haas, konijn, vos, kleine marterachtigen, muizen en spitsmuizen, geldt een provinciale vrijstelling voor het aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Een aantal van de mogelijke voorkomende soorten zijn Europees beschermde soorten (Habitat- en vogelrichtlijn), waarvoor aantasting van rust- en verblijfplaatsen een ontheffingsplicht in het kader van de Wet natuurbescherming geldt. Op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats en de biotoopeisen van individuele diersoorten zijn zomerverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen en winterverblijfplaatsen van beschermende gebouwbewonende vleermuizen niet uit te sluiten binnen het plangebied. Met het verwijderen van een deel van de dakpannen voor de ingang en aansluiting van de lift aan de buitenzijde van het gebouw verdwijnen (mogelijk) verblijfplaatsen voor vleermuizen. Ook wordt met de plaatsing van de buitenlift de toegang geblokkeerd van mogelijk invliegopeningen onder de dakrand van het naastgelegen pand.

Het verwijderen van een deel van het dak kan ook leiden tot het aantasten van broedplekken van huismus en gierwaluw. Ook niet jaarrond beschermde vogelsoorten kunnen in en om de bebouwing broeden. Actieve nesten mogen niet worden aangetast.

Op basis van de verspreidingsgegevens, de aanwezige habitattypen en biotoopeisen van de mogelijk in de omgeving voorkomende soorten worden er van de overige (niet vrijgestelde) nationaal of Europees beschermde planten- en/of diersoorten geen groeiplaatsen, verblijfplaatsen of belangrijke onderdelen van het leefgebied verwacht op de ingreeplocatie.

4.5 CONSEQUENTIES

Nader onderzoek

Aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen van in de Wet natuurbescherming beschermde soorten en daarmee een overtreding van artikel 3.1 en 3.5 van de Wet natuurbescherming, kan niet zonder nader veldonderzoek worden uitgesloten. Er is nader onderzoek nodig naar:

- Vleermuizen, gebouwbewonende soorten. Onderzoekperioden: een volledig onderzoek naar vleermuizen conform het Vleermuisprotocol 2017 bestaat uit meerdere onderzoekperiodes met in elke periode meerdere rondes, zomeronderzoek van half mei tot half juli en najaarsonderzoek van half augustus tot eind september. Beide onderzoeken dienen plaats te vinden om een volledig beeld te krijgen van de functie van de gebouwen voor vleermuizen.
- Gierwaluw, nestplaatsen (vogelrichtlijn). Onderzoek vindt plaats door in de periode 1 juni – 15 juli drie maal onderzoek te doen conform de Onderzoeksprotocollen (Netwerk Groene Bureaus, 2017)
- Huismus, nestplaatsen (Vogelrichtlijn). Onderzoek vindt plaats door in de periode 1 april – 20 juni tweemaal onderzoek te doen conform de soortenstandaard (Netwerk Groene Bureaus, 2017).

Aanvullende informatie op de vragen :

Met welk deel van het pand alvast met verbouwen begonnen zou kunnen worden en onder welke voorwaarden de werkzaamheden uitgevoerd moeten worden

Renovatiwerkzaamheden aan de binnenzijde van het pand op de eerste etage kunnen indien dit enkel werkzaamheden bevatten die binnen in het pand plaats vinden en geen versturende effecten (geluidsoverlast en verlichting) naar de zolder of de buitenschil hebben, uitgevoerd worden zonder consequenties voor de Wet natuurbescherming. De muren zijn van dik steen, en hebben geen spouw, waardoor bij inpandige werkzaamheden geen effecten op zullen treden.

Een andere vraag betreft het (voorlopige) inzicht in het toekomstige gebruik van de zolder. Wat kan hoogst waarschijnlijk wel en wat niet?

Voor het plaatsen van een "open doosconstructie" op de zolderetage kan gezien de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen op zolder sprake zijn van verstoring tijdens de werkzaamheden. Het plaatsen van deze zogenoemde open doosconstructie kan mogelijk effecten hebben op het binnenklimaat van de zolder. De verwarming en verlichting die naar boven uitstralen doordat de zolder open blijft kunnen van invloed zijn op de eventueel aanwezige vleermuizen op zolder. Kleine temperatuursveranderingen en licht toename kunnen voor een kraamkolonie grote gevolgen hebben. Na het onderzoek naar vleermuizen kan worden beoordeeld welke maatregelen eventueel nodig zijn om deze "open doosconstructie" te kunnen realiseren.

Welke mitigerende maatregelen alvast getroffen kunnen worden lopende het onderzoek

De werkzaamheden voor het openen van het dak voor het plaatsen van de lift kunnen worden uitgevoerd nadat de resultaten van het onderzoek bekend zijn, en mitigerende maatregelen uit de eventueel benodigde ontheffing Wet natuurbescherming zijn uitgevoerd.

Mitigerende maatregelen voor huismus, gierzwaluw en vleermuizen kunnen pas worden genomen na het onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten. Uit dit onderzoek kan o.a. het aantal verblijfplaatsen worden vastgesteld en kunnen mitigerende maatregelen uit de dan, benodigde ontheffing Wet natuurbescherming worden bepaald. Indien er geen dieren of verblijfplaatsen worden aangetroffen/vastgesteld zijn deze ontheffing en mitigerende maatregelen niet van toepassing.

Twee algemene voorwaarden vanuit de Wet natuurbescherming zijn altijd van toepassing:

- De start van werkzaamheden dient buiten het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli) plaats te vinden om verstoring van broedvogels en het broedsucces te voorkomen. Alleen op basis van gericht onderzoek (naar broedende vogels), mag van deze voorwaarde worden afgeweken.

- Op basis van de zorgplicht dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Verstoring moet worden beperkt en dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - Werkzaamheden, zoals graafwerkzaamheden en het verwijderen van begroeiing, starten buiten het voortplantingsseizoen (april – augustus);
 - Het beperken van verlichting tijdens de avonduren ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren.

BIJLAGE 1 LITERATUURLIJST

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Natuur in Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Historisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Limpens, H., K. Mosterd en W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

De Wild, W.W., F.L.A. Brekelmans, W.A.M. van Emmerik & J.L. Spier, 2016. Atlas van Amfibieën en Reptielen. RAVON Utrecht.

Websites:

- www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx
- www.verspreidingsatlas.nl/amfibieen
- www.verspreidingsatlas.nl/planten
- www.verspreidingsatlas.nl/reptielen
- www.verspreidingsatlas.nl/zoogdieren
- www.vlindernet.nl
- www.vogelatlas.nl
- vissenatlas.nl
- www.ravon.nl